

Oświadczenie

Oświadczenie w sprawie interoperacyjności aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych

Przyjęte 16 czerwca 2020 r.

Europejska Rada Ochrony Danych przyjęła następujące oświadczenie:

1. W wytycznych 04/2020¹ w sprawie wykorzystywania danych o lokalizacji oraz narzędzi służących ustalaniu kontaktów zakaźnych w kontekście pandemii COVID-19 EROD zachęcała do „wspólnego europejskiego podejścia w odpowiedzi na trwający kryzys lub co najmniej wdrożenie ram interoperacyjnych”.
2. EROD przyjęła do wiadomości wytyczne w sprawie interoperacyjności dotyczące zatwierdzonych aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych w UE, przyjęte przez sieć e-zdrowie w dniu 13 maja 2020 r.², w których opisano interoperacyjność w kontekście aplikacji służącej do ustalania kontaktów zakaźnych jako

„zdolność do wymiany *minimum informacji niezbędnych* do tego, by poszczególni użytkownicy aplikacji, niezależnie od tego, gdzie się znajdują na terenie UE, zostali ostrzeżeni, jeżeli w danym okresie znajdowali się w pobliżu innego użytkownika, który powiadomił aplikację o pozytywnym wyniku testu na obecność COVID-19”. (Dodano wyróżnienie).
3. W wytycznych w sprawie interoperacyjności stwierdza się ponadto, że ostrzeżenie i działania następcze powinny być zgodne z procedurami określonymi przez organy zdrowia publicznego z uwzględnieniem oceny potencjalnych skutków w zakresie ochrony prywatności i bezpieczeństwa oraz stosowanych odpowiednich zabezpieczeń.
4. W tym oświadczeniu EROD dalej precyzuje stopień wpływu na prawo do ochrony danych, który może wiązać się z interoperacyjnym wdrożeniem, w zależności od wdrożenia. Wszelkie zalecenia zawarte

¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_pl

² https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/contacttracing_mobileapps_guidelines_en.pdf – Należy zauważyć, że dokument ten jest dokumentem dynamicznym i jest zmieniany przez Komisję Europejską (zob. s. 3 wersji z dnia 13 maja 2020 r.).

w tym oświadczeniu są uzupełnieniem zaleceń zawartych w wytycznych EROD 04/2020, które nadal mają zastosowanie.

Uwagi ogólne

5. Po pierwsze EROD pragnie przypomnieć, że korzystanie z aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych opiera się na przetwarzaniu spseudonimizowanych danych osobowych użytkowników tych aplikacji³. Dotyczy to również danych dotyczących zdrowia, na przykład za każdym razem, gdy użytkownik uzyskał pozytywny wynik testu przeprowadzonego przez pracownika służby zdrowia lub gdy dane dotyczące narażenia są przetwarzane przez system. Podobnie jak w przypadku ogólnego korzystania z aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych⁴, EROD jest zdania, że umożliwienie udostępniania danych o osobach, które zostały pozytywnie zdiagnozowane lub uzyskały pozytywny wynik testu („dane dotyczące zakażenia”) za pomocą takich interoperacyjnych aplikacji, powinno odbywać się wyłącznie w drodze dobrowolnego działania użytkownika. Osoby, których dane dotyczą⁵, muszą mieć kontrolę nad swoimi danymi. Cel interoperacyjności nie powinien być wykorzystywany jako argument przemawiający za rozszerzeniem zakresu gromadzenia danych osobowych ponad to, co jest niezbędne.
6. Ogólnie rzecz biorąc, interoperacyjność aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych na terytorium EOG może zwiększyć ich skuteczność we wspieraniu już istniejących środków, ponieważ niezależnie od stosowanej aplikacji możliwe będzie śledzenie ewentualnych kontaktów i ewentualnych ostrzeżeń. Pozwoli to na uproszczenie korzystania z aplikacji zwłaszcza osobom w regionach przygranicznych, podczas podróży lub pracy w miejscach pracy lub na obszarach, które mogą narażać je na kontakt z wieloma osobami z innych państw członkowskich (np. w przypadku turystyki). Z uwagi na potencjalne zwiększone ryzyko w zakresie ochrony danych wynikające z interoperacyjności, omówione poniżej, administratorzy powinni jednak również rozważyć inne rozwiązania.
7. Ponadto, podobnie jak w przypadku samych aplikacji, takie rozwiązania musiałyby stanowić część kompleksowej strategii zdrowia publicznego mającej na celu zwalczanie pandemii, obejmującej między innymi testowanie, a następnie ręczne ustalanie kontaktów zakaźnych w celu poprawy skuteczności podejmowanych środków.
8. EROD zdaje sobie sprawę z istnienia aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych charakteryzujących się różnymi podejściami w poszczególnych państwach członkowskich i przynajmniej, że zapewnienie interoperacyjności różnych wdrożeń jest technicznie trudne i może wymagać znacznych nakładów finansowych i inżynierskich. Aby zapewnić minimalną wymianę i przetwarzanie danych, zgodnie z wymogami RODO, twórcy aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych będą musieli uzgodnić wspólny protokół i kompatybilne struktury danych. W związku z tym, w przypadku aplikacji, które mają już wspólne ramy lub przynajmniej tę samą podstawę technologiczną, cel interoperacyjności może być łatwiejszy do osiągnięcia niż w przypadku niemających ich aplikacji. W praktyce, ze względu na różnice między podejściami, może się okazać, że wdrożenie interoperacyjności nie będzie możliwe bez wprowadzania nadmiernych kompromisów.

³ Zob. motyw 26 RODO, który określa, co należy uznać za dane osobowe.

⁴ Dalej jako synonim terminu „aplikacje”.

⁵ Dalej jako synonim terminu „użytkownik”.

Kwestie kluczowe

Przejrzystość

9. Interoperacyjność będzie prowadzić do dodatkowego przetwarzania i ujawniania danych dodatkowym podmiotom. Jak zawsze, osoby, których dane dotyczą, muszą być informowane o każdym dodatkowym przetwarzaniu ich danych osobowych oraz o zaangażowanych stronach.⁶ Użytkownicy powinni zawsze mieć jasność co do tego, z czym wiąże się korzystanie z aplikacji, i powinni zachować kontrolę nad swoimi danymi.
10. Najpóźniej w momencie pozyskiwania danych osobowych przez administratora lub administratorów, osoba, której dane dotyczą, musi uzyskać jasne informacje na temat dodatkowego przetwarzania związanego ze stosowaniem interoperacyjności. Na tym etapie użytkownik musi zostać poinformowany o warunkach i zakresie przetwarzania danych.
11. Nadal obowiązują standardowe zasady przejrzystości; informacje te powinny być przekazywane jasnym i prostym językiem⁶. Obejmują one informacje o tym, w jaki sposób dane, które są udostępniane, będą przetwarzane przez otrzymującą interoperacyjną aplikację służącą do ustalania kontaktów zakaźnych.

Podstawa prawna

12. Nadal obowiązują te same podstawy prawne, o których mowa w wytycznych 04/2020. Opierając się na interesie publicznym, może zaistnieć potrzeba dostosowania prawa krajowego w celu zapewnienia wymiany danych z innymi usługami. W przypadku wyrażenia zgody konieczne będzie uzyskanie dodatkowej zgody na przetwarzanie interoperacyjne spełniające wszystkie jego wymogi. W szczególności musi ona być konkretna, a zatem wystarczająco szczegółowa⁷. W przypadku korzystania z różnych podstaw prawnych przez różnych administratorów danych aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych można wymagać wprowadzenia dodatkowych środków w celu wdrożenia praw osób, których dane dotyczą, związanych z podstawą prawną. W przypadku danych dotyczących zdrowia, zastosowanie ma art. 9 RODO, a administratorzy danych będą musieli polegać na jednym z wymienionych tam wyjątków.

Sprawowanie kontroli

13. EROD pragnie wyjaśnić, że ostateczne oświadczenie dotyczące roli poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jakikolwiek proces przetwarzania wymaga szczegółowej oceny w oparciu o stan faktyczny dotyczący tego, jak prowadzone jest przetwarzanie. EROD podkreśla jednak, jak ważne jest staranne rozważenie tych ról i obowiązków podczas opracowywania rozwiązania. Poniższe wskazówki mogą zatem służyć jedynie jako wytyczne o charakterze ogólnym.
14. W opinii EROD każda operacja lub zestaw operacji, które mają na celu zapewnienie interoperacyjności w uzupełnieniu przetwarzania dla funkcjonalności aplikacji na szczeblu państwa członkowskiego, muszą być oceniane oddzielnie od wcześniejszych lub późniejszych operacji przetwarzania ze względu na dodatkowy cel. W związku z tym takie dodatkowe przetwarzanie należy traktować jako odrębne

⁶ Zob. również: Grupa Robocza Art. 29: „[Wytyczne w sprawie przejrzystości na podstawie rozporządzenia 2016/679](#)”, WP260 rev.01, 11 kwietnia 2018 r. – zatwierdzone przez EROD.

⁷ Zob. również pkt 3.1.3 Stopień szczegółowości wytycznych EROD 05/2020 w sprawie zgody na mocy rozporządzenia 2016/679.

przetwarzanie. W przypadku tej odrębnej operacji przetwarzania stronami mogą być indywidualni administratorzy danych lub współadministratorzy danych, którzy mogą korzystać z podmiotów przetwarzających. Wszelkie późniejsze przetwarzanie danych dokonywane po wymianie danych identyfikacyjnych (obliczanie poziomu narażenia, ostrzeganie o rozpoznanych kontaktach itp.) odbywałoby się pod oddzielnym nadzorem (administrowanie) dostawcy aplikacji otrzymującej.

15. Należy określić odpowiednie role, relacje i obowiązki współadministratorów w odniesieniu do osoby, której dane dotyczą, a informacje te powinny być następnie udostępniane osobie, której dane dotyczą⁸. Będzie to miało wpływ na zakres oceny skutków dla ochrony danych, którą należy przeprowadzić, w tym na przetwarzanie dokonywane w celu zapewnienia interoperacyjności. Przetwarzanie w celu zapewnienia interoperacyjności może zostać powierzone podmiotowi przetwarzającemu, który spełnia warunki określone w art. 28 RODO.

Korzystanie z praw przez osoby, których dane dotyczą

16. Wszelkie rozwiązania interoperacyjne muszą ułatwiać osobom, których dane dotyczą, wykonywanie przysługujących im praw. Jeżeli wykonywanie praw jest możliwe, nie powinno ono stać się bardziej uciążliwe dla osób, których dane dotyczą, i powinno być jasne, do kogo osoby, których dane dotyczą, powinny zwrócić się o możliwość wykonania swoich praw. Ograniczenia w wykonywaniu praw przysługujących osobom, których dane dotyczą, są możliwe na mocy odstępstw określonych w art. 11⁹ i 23 RODO.

Zatrzymywanie i minimalizacja danych

17. Różnice w ustalonym okresie zatrzymywania danych nie powinny prowadzić do przechowywania danych przez okres dłuższy niż jest to niezbędne¹⁰. Aby propagować skuteczne stosowanie zasad ochrony danych, należy rozważyć wspólny poziom minimalizacji danych i wspólny okres zatrzymywania danych. Jak wspomniano wcześniej, interoperacyjność nie powinna prowadzić do zwiększonego gromadzenia informacji z powodu braku skoordynowanego podejścia. Użytkownik musi być o tym wyraźnie poinformowany przed udostępnieniem danych.

Bezpieczeństwo informacji

18. Interoperacyjność nie powinna prowadzić do zmniejszenia bezpieczeństwa danych i ochrony danych osobowych. EROD zaleca, aby dostawcy aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych brali pod uwagę każdy wzrost ryzyka związanego z bezpieczeństwem informacji spowodowany dodatkowym przetwarzaniem i zaangażowaniem dodatkowych podmiotów. Dotyczy to w szczególności bezpieczeństwa przesyłanych danych w celu ewentualnego wzajemnego połączenia serwerów końcowych. W ocenie skutków dla ochrony danych należy w szczególności uwzględnić środki dotyczące zagrożeń dla bezpieczeństwa związanych z interoperacyjnością, które mają wpływ na prawa i wolności osób fizycznych.

⁸ EROD skupi się na kwestii współadministratorów w przyszłych wytycznych dotyczących pojęć administratora i podmiotu przetwarzającego w RODO.

⁹ Jak wskazano w uwagach ogólnych, interoperacyjność będzie się wiązać z przetwarzaniem spseudonimizowanych danych osobowych.

¹⁰ Zob. również wytyczne EROD 03/2020 w sprawie przetwarzania danych dotyczących zdrowia do celów badań naukowych w kontekście pandemii COVID-19.

Prawidłowość danych

19. W przypadku gdy dostawcy rozważają, w jaki sposób zapewnić interoperacyjność swoich aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych, powinni w miarę możliwości zagwarantować, że nie doprowadzi to do obniżenia poziomu jakości lub prawidłowości danych. Interoperacyjność, w przypadku dużych rozbieżności, może prowadzić do utraty jakości danych (np. nieprawidłowe wnioski z oceny, niski przydział ryzyka), co może prowadzić do wzrostu wyników fałszywie dodatnich. Osoby, których dane dotyczą, będą musiały być wyraźnie informowane o tych dodatkowych zagrożeniach dla prawidłowości danych.
20. Środki wprowadzone w celu zapewnienia prawidłowości danych należy utrzymać w systemie interoperacyjnym.

Wniosek

21. EROD zdaje sobie sprawę, że utworzenie interoperacyjnej sieci aplikacji nie jest kwestią błahą. Choć może to zwiększyć ich skuteczność, może również wymagać znacznych zmian w aplikacjach już istniejących lub tworzonych. Z punktu widzenia ochrony danych interoperacyjność jest możliwa, jeżeli przestrzegane są zalecenia zawarte w tym oświadczeniu oraz zalecenia zawarte w wytycznych EROD 04/2020¹. Zapewnianie informacji osobom, których dane dotyczą, i umożliwianie im kontroli nad tymi informacjami zwiększy ich zaufanie do rozwiązań i ich potencjalnego wykorzystania.
22. Aplikacje służące do ustalania kontaktów zakaźnych mogą być jedynie rozwiązaniem tymczasowym w ramach kompleksowej strategii zdrowia publicznego mającej na celu walkę z obecną pandemią. W odniesieniu do każdego wprowadzonego środka należy ocenić, czy mniej inwazyjne rozwiązanie może osiągnąć ten sam cel, i dopilnować, aby każdy zastosowany środek był skuteczny i proporcjonalny.

W imieniu Europejskiej Rady Ochrony Danych

Przewodnicząca

(Andrea Jelinek)